

Пета радионица Реаговање у случајевима дигиталног насиља

Циљеви радионице:

Разумевање карактеристика дигиталног насиља (укључујући и сексуално).

Упознавање са законском процедуром и начинима реаговања на насиље.

Циљне групе: наставници/е, ученици/е и родитељи

Материјал за рад: презентација, опис ситуације и питања (за сваку групу по један примерак)

Трајање: око 90 минута (два школска часа)

Активност 1: Упознавање са законским оквиром за процену нивоа насиља и реаговање

Водитељ/ка користећи презентацију (која може да се направи на основу законског оквира за процену нивоа и реаговање³¹) упознаје учеснике/це са карактеристикама дигиталног и сексуалног насиља, нивоима насиља и прописаним начинима реаговања.

Активност 2: Одговарање на питања у оквиру малих група

Водитељ/ка подели учеснике/це у групе (4, 5 или 6 особа), у зависности од укупног броја присутних.

За сваку групу потребно је припремити примерак описа ситуације.

³¹ Законски оквир се налази у одељку о реаговању на дигитално насиље.

Напомена за водитеља/ку: Уместо три шачке додајте шексти који је најпримеренији контексту.

СИТУАЦИЈА

У 8. разреду једне основне школе, група ученика и ученица наљутила се на своју другарицу из одељења јер... Говорили су јој да је... Током вечери и ноћи „цимали“ су је и стизале су СМС-ови у којима су се, осим осталих увредљивих порука, налазиле и псовке. Девојчицу је то повредило, али није хтела да реагује сматрајући да је најбоље да ћути и да ће се ситуација смирити.

Сутрадан се на Фејсбуку појавила једна њена фотографија са летовања, и писало је „...“. Неколико њених блиских пријатељица из разреда реаговало је и написало позитивно „...“, али је већина то подржала и позивала друге да је „хејтују“. Ускоро је било много негативних коментара и то је трајало више од недељу дана.

Девојчица се узнемирила, није могла да верује и прихвати да су се укључили други ученици и ученице из њеног одељења са којима је ишла у исти разред толико година и добро се слагала са свима, али надала се да ће се цела гужва сама завршити ако не реагује. Није ништа говорила ни родитељима ни било коме из школе. Родитељи су приметили да је плачљива, осетљива, бурно реагује, проводи време сама, али су мислили да је то због променљивог расположења у том узрасту.

Једне вечери, иста група ученика је после наставе, око 22 часа, након одбојкашког тренинга приватног клуба, фотографисала своју другарицу из одељења мобилним телефоном док се пресвлачила, кроз прозор свлачионице који се налази на висини од 3 метра, из дворишта школе.

Слику су проследили другима. После више од месец дана слика је још прослеђивана ученицима/ама у школи и ван школе.

Другарице су уочиле да је девојчица почела мање с њима да се дружи, да је често сама на одмору, њени одговори на часовима су били лошији него иначе, заборављала је да уради домаћи задатак, није излазила с њима.

Неки/е ученици/е пријавили су директору школе да су се на друштвеним мрежама појавиле те фотографије.

Када прочитају ситуацију, учесници/е у својим групама одговорају на постављена питања (питања се разликују у зависности од циљне групе са којом се радионица реализује).

Питања за наставнике/це и стручне сараднике/це:

1. Шта је директор морао прво да уради када му је пријављено шта се догодило?
2. Које мере и кораке затим треба да предузме?
3. Који кораци су део мера интервенције?
4. Наведите превентивне активности, као и ко би требало да их реализује.

Питања за родитеље:

1. Шта би требало да ураде када приметите да се понашање детета мења?
2. Како би реаговали да им је дете само рекло шта се догађа?
3. Шта би требало да ураде ако од неког другог, друга или другарице детета, сазнају шта се дешава?
4. Када сазнају о чему је реч, како могу да помогну детету да превазиђе насталу ситуацију?
5. Шта никако родитељи не треба да ураде у овој ситуацији?

Питања за ученике/це:

1. У којим све моментима је овај ланац насиља могао да се прекине? Шта мислите, због чега се то није догодило?
2. Шта би урадио/ла да си на месту девојчице којој се ово догађа? Због чега?
3. Шта би ти урадио/ла да си видео ове коментаре на Фејсу? Због чега?
4. Како би поступила да си ти у улози другарице која зна шта се дешава? Због чега?
5. На који начин је насиље могло да се заустави/прекине?
6. Наведите шта је и ко требало да учини.

Активност 3: Размена мишљења и дискусија на нивоу целе групе

Када заврше рад у групама, одговори се представљају осталим учесницима/ама. Развија се дискусија у пленуму.

Уколико се покрену нека нова питања, осим наведених, требало би у „великој групи“ о њима такође разговарати.

Уколико се појаве различита мишљења током разговора, треба дискутовати о њима.

Додатак за водитеља/ку радионице: Листа ситуација из образовно-васпитне праксе за додатне радионице које могу да се раде по истом моделу

1. Звао вас је школски педагог да вам каже како ваше дете већ дуже време пише увредљиве поруке на профилу другог детета.
2. Један од дечака на свом Фејсбуку вређа вашу ћерку говорећи јој да је глупа, ружна и сл. Овај пост видели су „сви“ у школи. Девојчица одбија да иде у школу. Како реаговати у овој ситуацији?
3. На Фејсбук профилу једне девојчице постављена је група под називом Нека лајкују сви који мрзе Милицу. Група је у року од два дана имала 600 лајкова. Како реаговати у овој ситуацији?
4. Пријатељи су вам јавили да се фотографија вашег трогодишњег детета са породичног летовања на коме је оно наго појавила на сајту за размену фотографија једне групе педофила. Не знате како се ова фотографија нашла тамо. Како реаговати у овој ситуацији?
5. Ваш син вратио се из школе узнемирен јер је на Ask.fm неко објавио како је он глуп јер је промашио пенал на јучерашњој утакмици. Рекао вам је: „Знам ја сам крив, тако ми и треба!“. Како реаговати у овој ситуацији?
6. Прегледали сте историју претраживања интернета на рачунару вашег сина тинејџера. Видели сте да често иде на веб-сајт на коме може „из прве руке“, „стручно“, „дискретно“ да добије савете о сексу. Каква ће бити ваша реакција?
7. Разредни старешина вас је обавестио да ваше дете и Милан већ дуже време пишу један другоме увредљиве поруке на својим Фејсбук профилима. Разговарали сте са дететом, он вам је рекао да је Милан први почео и да он само одговара испровоциран тим порукама. Која је Ваша реакција?
8. У женској свлачионици физкултурне сале дечак из седмог разреда кришом је направио кратки видео-снимак на коме се девојчице пресвлаче. На снимку је и ваша ћерка. Снимак се муњевитом брзином проширио по граду путем Јутјуб мреже. Шта урадити у овој ситуацији?

9. Док вам дете показује интересантан видео или симпатичну фотографију са свог Фејсбук профила, случајно ћете видети пост у коме се вређа ваше дете или друга деца или пост који је сувише вулгаран. Питаћете га од када је то и зашто није реаговало. Дете ће вам одговорити да је то „нормална ствар“, да то тако функционише на овој мрежи и да се исто догађа и његовим друговима и другарицама. Које кораке ћете предузети?

10. Ваша петнаестогодишња ћерка се већ 3 године дописује преко Фејсбука са изузетно финим, културним и паметним шеснаестогодишњим дечаком из Руме. Ви сте упознати са овим дописивањем и на неки начин подржавате ово виртуелно дружење. Они сматрају да је време да се лично упознају јер „знају се“ годинама, ништа ружно није чула од њега, а знате га и ви. Договорили су се да се нађу сутра у 17 часова у центру града. Какав је ваш став у вези са овим сусретом?

11. Купили сте нови мобилни телефон вашем детету који је ученик другог разреда основне школе. Како би се похвалио друговима и другарицама, написао је број свог мобилног телефона на свом Фејсбуку. Два дана након тога почео је да добија поруке путем СМС-а и позиве да се нађе са једним непознатим мушкарцем. У чему сте погрешили, шта предузети?

12. Дете открива да му је неко хаковао имејл адресу. Сада његову преписку и имејлове знају и другови/арице из разреда. Наведите разлоге због којих је дошло до овога и шта треба предузети у овој ситуацији.

13. Ученици/е су снимили/е свог наставника на часу у ситуацији док је предавао, оцењивао, расправљао се са ученицима/ама, док су га друга деца задиркивала, исмевала на часу и сл. Видео снимак нашао се на Јутјуб мрежи и шири се брзо. Ваше дете није аутор/ка снимка, нити учесник/ца „несташлука“ на часу. Да ли ћете реаговати и како?